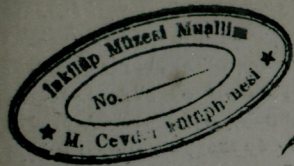

۱۳ ثَمُوز ۱۹۱۸

صافی : ۵۴

ایگنجی جلد

کیلی مخبرو

تاریخ اصوله دأر

تاریخ، بپشری معرفت آراستهده موقعی هنوز وضوح ایله آلامشدر. برزمانلر علمدارک تشریفاتی، شیطی، بربریت نظرآ قدم واهلیتی واردی. تاریخ یومهرلر آراستهده کندیشنه بک قیمتی بموقع آیرمشدی. کائناتک بوتون سرلرنیک مناسی اوانک آلدند ایدی. بشرک بوتون فلاکت وسعادتلرنیک سببی بیلیر، عظمت و اقباللرنی، خوف و انزاملرنی ایضاح ایدر، قاراکاتلرله برزمانلری یونوکیجهلرک خیالی ویره مناسی برشمه سبیله آیدنلانی، بزه خیالی شاهراهلر کوسترین. اخلاق، وجدان، فضیلت بالخاصه و طبرورلک اونک شعله سبیله روجلر عرشد اویایر. ملنارک روحنی بیلیر، واکصورا اوبرجهان حکمه سیدر، ظلملری شاکه و تاریخ حضورنده اولری شکوم ایدر. مقلولره، بالخاصه زوالی مقتولاره فضله آجیر. بصورتله ماضی آکلاشیلدقدن صوکرا استقبال غایت قولایدر. وماضیدن استنباله پراسقاره بزه، بالخاصه علملکی اداره ایدنه، واک قوتلی برتقیر اکسیری اولور. وبضا دها جرأله تاریخ بوکونکی ویاکلکجک نسلاره یول کوسترمکلر اکفناغایوب ماضیده کی قهرمانلرده بصیحت و برر. عالم تاریخک مرهیلری سلسله سنده کندیشنه اوقدر حیثیت، قدم، اهلیت وشرحه قوتلی، موقع آیرمشدی که، هرکندن سؤال صوران، هروقعه بی، هر قهرمانی مدافعه و حماکه ایدن بوعلی کندیشندن حساب صورولغه هیچ بر وقت تحمل ایدمه ندی. سوبلی برناتر ایچون یوقمتلی علمی کندیشنه سپر یایق نهدر استفاده لی براشن اولوردی. ادعائرنی نه براصوله، نه بر وشقه، نه نویشفدن وقعه بی انتقال ایچون ایلمی لازم و ضروری شرطلره استناد ایتدیرمه لزوم واردی. بزادعا اینه بورز، علم یوله سوبله بورز تاریخ یالان سوبله من. تاریخی حققتلر اوکندعه اصرار ایدیلشن. تاریخی آجک، اوبر حقیقت کاتبیدر. بز اولیک بالک حسیله ترحانز دیمک کافی کلمیدر. تاریخ، دهارنک حیثیتلر شهنه سندن بیکله امتیازی بر معرفت شعبه بی اوله قی اون طقوزنجی عصرک اورناترله قدر شرف و حیثیتندن هیچ برشی فنا ایتمدن بوتون سلطنتیه یاشادی. بالخاصه اون طقوزنجی عصرک حساس و متعصب آدملرک یانی باشند وحتی کی سرلره قابلی، یعنی شمرلره اورتولو برخطاردن اک یوکسک آیدمدرنی ابداع ایچون استفاده ایتیدلر. فقط یومهرلر و متعصب آدملرک یانی باشند وحتی کندی آرلرله تاریخدهده سائر علمداره کی قطعت ووضوح آراشدیر یلغه باشلایدلی. و تاریخی تدقیق

یوله در. فقیهر پوراده کی «ولی» کله سنک شولانی ده صریح اوله قی آکلاشه دیلر. معمایه یونک اثر بآراسته دین خارجده قالمه جیفی ده دیوروردی. حضرت علیدن مروی اولان «النکاح الی العصبان» قاعده سی مسئله بی خلی ایضاح ایتدی. حققتلر یو فاعده مک بر حدیث صریح یایدحتی موقوف اوله دینده ایتایور. لردی. سوبه بناء ولایتده عصب اولانلرک بالترجیح دیکلرندن تقدیم ایدیلجه کی حقدنه اتفاق ایتدیلر. دیک اولورکه عصوبت متفقاً شرطله تقدیم عد ایدیلوردی. فقط امام عهذبونک یالکزن شرطله تقدیم دکل، بلکه ثبوت ولایتک شرطلرندن اوله دینی سوبیلوردی. حسنک روایتله کوره امام ابوحنیفه یو جقی التزام ایدیلوردی. [۱۳]

امامیله یعنی امام عهذیلله امام ابویوسفک ابوحنیفه دن روایتلرنه کوره [۱۴] عصوبت ولایتک شرطلرندن دکل ایدی. امام ابویوسفک یو خصوصده کی رأی متردددر. امامک روایتده ابوحنیفه ولایتده عصبه لکی شرط ایتکندن عصبه یو بولغاندینی زمان استحصاناً ذوی الارحامک ولایتی جائز کوریلوردی. ولایتده عصبه لکی شرط ایدلر یوقایده کچن «النکاح الی العصبان» قولیه قیاسه استناد ایدیلوردی. امام ابوحنیفه مک طرفدارلری حضرت علیدن روایت ایدیلن یو قاعده مک عصبه و ذوی الارحام زهرمدی بولونیدینی زمان آنجاق برنجیلرک ترجیحه خدمت ایتدیکنی سوبیلوردی. [۱۵] قیله یوقفتلار اندیشه سی آرتیق اونونمن اولان ابوحنیفه، عبدالله بن مسعودک معلوماتی داخلنده اوله قی زوج سنک دیکر زوجندن اولان قیزی تزویج اختیار یوباده دیلایدر. فقهای اصحابن عبدالله بن مسعودک عصبه اولیان واده مک ولیکنی قبول ایتمی یونک جوازیه دالت ایدیلور؛ ذاتاً ولایتده اصل آرائیلاق جهت شفقنددر. یو، عصبه اولسون و اولسون هر هانکی اقریاده موجوددر. هله واده مک کندی اولادیه قارشی اولان شفقنی پدرو سائر عصبه لک کندن کیسه عدایدیلشن. بناء علیه پوراده قیاسه اهمیت ویریله بیلیر. دیرلردی. [مبسوط ج ۴، ۲۲۳] شیانی [۶] امام محمد ایسه ولایتده اصل آرائیلاق جهت عصبه لکدر، چونکه عصبه اولانلر آنجاق قیزک، قیزک منسوب اوله دینی قیله مک کتونی تقدیر ایدیلرلر. قیله، عشرت داخلده رأی و تدبیر عصبه لره عا شدو؛ بناء علیه ذوی الارحام و واده مک ولایتی تجویز ایدیلشن دیردی.

— پتمه دی —

هلمج ثابت

[۱۳] بدایع ج ۲ ص ۴۰

[۱۴] بدایع ج ۲ ص ۲۴۰

[۱۵] بدایع الصنائع ج ۲ ص ۲۴۱

[۱۶]

کی عداکته لزوم کورمه یوردی. یوکا کوره شرعاً عادل صایلیان فاسق کورده ولایتی صحیح اولیوردی. حققتلر ولایله خطماً بکالر ایله قوجه سز قیزلرنیک انکاحی بیلدیرن آیت وسندنلر عموم شامل عام اصملر اوله دینی، عینی زمانده عصر سعادندن زمانلرنه قدر یو وادیده جریان ایدن تعامک اجماع امت ماهیتده اوله دینی ایلو سوریلوردی.

برده حققتلر ولایتده ارنده اعتبار ایدیلوردی. یولره کوره آنجاق میراث آلان ولی اوله بیلوردی. ملوکیت اختلاف دین... کی سبیلر ایله ارندن عموم اولانلرک ولیله قیاسه قائل ایدیلر.

فقهایر، نکاحده ولایتک اهمیتنی تبلیغ ایدن نصلرده ولایرک صنف و تریبیلری حقدنه تفصیلات یوله دیلر. نصلرده کی «ولی» تعبیری مبهم اولوب کیماره شامل اوله بیلجه کی آکلاشیلمه یوردی. یالکزن بعض سنلارده «پدر» ولی اوله قی کوستریلدیک کی، ولیسی اولیانک ولیسی سلطانلر، دیشیلوردی. سنلردن برنده حضرت پیغمبرک عمومی حضرت حمزه مک قیزی تزویج ایتدیک، ام سله مک کوچوک اوغلی عمر طرفندن پیغمبره تزویج ایدیلدی صوبدر. فقط پوراده حضرت پیغمبرک عمومجه سنک قیزیله نظرآ ولایت خاصه صاحبی اولسی شتیل بولونیدینی کی ولایت عامه سده واردی. یو تزویجده ولایت خاصه سی استعمال اوله دینی کوره عموم زاده مک ولایتی متصوس ایلیور، دیککدر. امام سله مسئله سنده ایسه کوچوک عمرک واده سی ولایت، یاخود وکالت ایله تزویج ایتمی احتالی واردر. ولایت طریقله اوله دینه کوره اوغلاک واده سینه قارشی ولایت تزویجی سنت تقریریه یله ثابت اولور. برده عروه بن زبیرک همشیره و برادرلرنیک صغیره لر؛ ابن مسعودک معلوماتی داخلده زوج سنک دیکر زوجندن اولان قیزی تزویج ایتمی اوله قاری روایت ایدیلور. یو روایتلر ثابت اوله دینه کوره عمومجه لریله واده لریک ولایتلری ده قبول ایدیلور، دیککدر.

اغلب احتیالره بالآخره فقها دورنده و شیمیدی مبهم کی کورین برجوق تعبیرلر، حتی برجوق آیتلر، حدیثلر لسانک کنبه و عرفله، کله لریک شمول دائره لرنه واقف اولانلر ایچون صریح اولیوردی. اصحاب آیتده، سندن آکلاشه مادیلری برشینه تصادق ایتدیکلری زمان حضرت پیغمبره مراجعت ایدرک استیضاحده بولنورلردی. بو استیضاحلرک برجوقلری روایت طریقله زمانزه قدر ککشددر. شوحاله کوره ایهاملرک، اجالارلرک مان برجونی بالآخره تعاملارک، عا دیرک بلسکده عرفلرک تبدیلی، نزول و ورودلری ایجاب ایتدیرن وقعه لریک سبب وقعه لریک اونو بلیسی، بعضاً کله ده کی استعمالرک دیکشیمه سی... وسائر اسباب دولایسیه بعض نصلرده ایهاملر اجالار حصوله کله لریک برجوق اختلافلرک ضروری تشکیل ایتمدر.

نکاحده ولایت مسئله سی حقدنه کی نصلرده

البحرانی بر طرزده عصری طولودوردی . بوگون اکثریتله و بالخاصه مورخلر ، اون طولونجی عصره تاریخ عصری درلر . فی الحقیقه اون طولونجی عصر ، تاریخی تدقیقاری زمان ومكان اعتباریله کنیشه نهدی . معلومات منبعلری واسع بر مقیاسده چوغانندی . ابتداء دورندن بری باشلایان ، فقط شعورمز بر طرزله بک ضیف بر صورتده دوام ایدن تاریخی واقعه لرك تبیین کیفیتنی بر اصوله ربط ایتدی . کوزل ایله طولوغرو ، تپسج ایله ایضاح آیری آیری شیلر اولدنی آکلاشیلمه باشلادقدن سوکرا تاریخک شمدی یقده درعهده ایتدیکی وظیفه لر دن بررر وارثکی می لازم کیلوری . بالخاصه وقعه حقدنه تعلیل ایتدی ایچون هر شیدن اول وقعه تک تبیین ایش اولسی و جدی بر آدامک بو وقعه یه اعتقاد ایتسی ایچون تبیین معین اصولار داخلنده اجرا ایدیلنک بومعرفت شعبه سینه علمی بر ماهیت و بر مک ایچون برنجی شرط اولدنی قبول ایتک ایجاب ایدیوردی . بو صورتله ظالم لرك شکمه که تودیتنه ، ماضیده آقان قانلر ایچون اغلامغه تقدم ایدن واقعه لرك تبیین و تبیین کی بر عملیه تظاهر ایدیوردی . سوک عصرک ایتاق ایچون پک آرز و سطره مالک اولان مقلدی بومعیلدن مثبت علملردن ایسته دکاری قطعت وغیر شخصیتی ایسته مک باشلادیلر . فقط قطعت ، غیر شخصیت ؛ شعر و خیال تلغین ویا تبیین دکلر . تاریخ بو صورتله یاعلی بر ماهیت آلوب ضبط و ربطه ایتیکه و یاخود هوسکار لرك صنعتکار لرك آرزو و الهامنه تابع اولدجدی . تاریخ برنجی شق ترجیح ایدره ک بعضاً بحرانی و بعضاً منظم خطوطله علملر قالمسته التحاق ایچون جدال ایدیور . بو التحاق ناصل و ترده اولجی تخمین ایدیش ، فقط وضوح ایله تبیین اتمه مشدر .

التحاق برنده ک بوشومسج نالی تاریخک هر دلر ضبط و ربطدن عاری ، خصوصی اصول وقاعدلر دن محروم ، حدودمز بر معرفت اولدنی صورتده تاق ایدیلمه لیدر . واقعا بوگون مثالیبولونیک علم اولوب اولادیتنه داتر هیچ برمنافسه ب تصادف ایدیلدیکنه مقابل تاریخک علم و یا صنعت اولجیتنه داتر مناقشه لر جلدلر طولودور مقدهدر . بوقا بکال تاریخ اصولی حقدنه قطعی ، صاعلام و مبت کملر کیدیکه چوغالغه تاریخی تدقیقاره کیریشجک اولانلره ایتاقی ضروری فلان قاعدلر واضح شکار آقدهدر . بوگون تاریخ علم و یا صنعت تللی ایدیلین ، یاخود تپسج واسطه سی راستبالک کتبی ، اخلاقک تله یی کچی جالا آرزوچ حاداف ایدیلن تاریخی تشکیلاتده ک مختلف صورتلری ولسون ، اولجه اختیاری بر صورتده باشلایان و سوک سنلرله تدوین ایدیلن و تیره ره ، اصولره رعایت بک مجبور دهندهدر .

واقعه لرك و شیقلره استناد ایتسی ، و شیقله لرك لمی بر فاعات تولید ایتسی ایچون قوتنی بر تنقیددن نه می ، و شیقله لرك تعری ، جم و ترتیبی ، تفسیر و ایضاحی

و شیقله واقعه یه انتقال ایچون تعقیب ایدیلجک طرز لرك اوقدر قطعی شکار آلمشدر که بو شریطره رعایت ایدیلدن میدانه چیقله جی بر اثر جدی بر آدامک بر ایکی دقیقه سی اسراف ایدیلجک ایچو هیچ بر زمان حائر اولماز . تاریخ اصولی حقدنه ک قیمتی تاقیدر ، تاریخی تدقیقاره کیریشمک و تاریخی بر تألیق علمی بر طرزده حقیقت ساحه سته چیقارمق ایچون و شیقله تدقیق و تنقید ایدیلجک متعیر و مورخلره لازم کالن ایلک معلوماته عائد اصول وقاعدلر در . بتمن سکسان سنه اول تاریخک پک کنیش اقلرده فرماغرمقا اولدنی زمانلرده عالم مورخلر بو قیمتی علملر لرك نفقده درین منبعلردن ، نقدر پائینسز علملردن میدانه کلدیکنی ایضاح ایدیور لردی . بو آشنای یوقاری بر « عالم کال » اولق دیکدی ، مورخلر هر علمی یلمه سی لازمیدی . تاریخک قهرمانلر دورلر نه عائد اولان بوداعلرک ، فکری ، بدیی ، اجتنایی .. الخ بوتون حیانتده ایش بولوی اساسلری قبول ایدن و بوتقیدسه فردک حصه سدهوشن وظیفه یی لشکل بر طرزده یاعلی ایچون اولوا اختصاصی غایه اتخاذ ایلیدن بوعصرک آکلاشیلمه بر موقی یوقدر . بوگون تاریخی تدقیقاره تقدم ایدن معلومات اوزون بر جدال دن سوکرا معین و محدود شکار آلدی . بوگون اثر نه علمی بر ماهیت و بر بریمک ایسته ن بر مورخلر نه کی بر حاعر لرك مدتی کچیر می مدتی لازم کلدیک سده دستورلر ایله افاده اولونبیلیر .

ملککتمزه فکری جریانلر ایکی ضد شکله دتارز ایدیور . یا اورویا علم و عرفان حیاتی اداره ایدن الک سوک واک شامل عمده لر ، یاخود بوگون آتقاق ماضی بر محافظه ، تفکر سیرینی تعقیب ذوقیله کیتخا . نه لره پک درین اعتنار ایله صافلان اثر لره یازلی سوزلر . بولایک جذریان حالا کیمیا لابوراتوارلر من یاننده (سیمیا) علمی مراقیلری یاشادنی کی دوام ایدوب کیدیور . کینلر ده اقدام غنیه سنده « اختصاصه داتر » انتشار ایدیلن باشقاله بونک پک قیمتی نمونه لر نی کوستریور . مقاله ساهی « ادام عقلی » تاریخ یازر . بیلک ایچون بوگون بوتون علملر دن ناسل واز کچه بیلیر ، دیور .. تاریخده ک اختصاصی و بر مورخلر تاریخی تظلمه باشلمازدن اول ایلک معلوماتک نه ل اولجی تبیین و یاخود ساده ج « تاریخی یاردیمی علملر » تدقیق ایتک کیمیا ک دورت عصر نظریه سی ایله عینی تاریخی قیمتی حائر اولان ماهیتی تفسیر ایچون کایدر فلندنه در ..

تاریخی تشکیلات هانکی مقصدلر ایله اجرا ایدیلر ایسه ایدیلون جزئی واقعه لره استناد ایدیلجک در . تاریخک بحث ایدیلجک واقعه لر سائر علملرک واقعه لر دن تبیینده تعقیب ایتیلن اصول نقطه نظر دن بوس بوتون آیریلر . سائر علملر واقعه لری طولوغری ن طوری لره مشاهده صور تیله تبیین ایدر . تاریخی ترکیبه لازم اولان واقعه لر ماضی ذیلان بهم بر مفهوم داخلنده

تکون ایش و مؤرخ علملرک الک قوتنی بر صورتله استناد ایتدیکی مشاهده و تیره سندن محروم قالمشدر . مؤرخ ایچون واقعه یه و فوقک برنک واسطه سی وارد . واقعه بر ایز ، بر اثر بر ایش ایسه ! بو ایزک مفقودیتی واقعه ک ایدیا مجهول قالمیسته استلزام ایدیلجکدر . مؤرخلر یوازه و شیقله دیورلر . و شیقله ماضی یه عائد واقعه لرك شیشی واضح بر تصویرنی تأمین ایدیلجک اولان ایزلر در . بو صورتله طولوغری ن طوغری یه و یا طولایسیله بر ایزراقه مش فکدر ، واقعه لر بشریت ایچون ایدیا غالب اولش دیکدر . و شیقله لرك قوتنی هیچ برشی آکال ایدم . و شیقله یوق ایسه تاریخده یوقدر .

ایسته بر مؤرخ بوگونکی فلرک هیسنل اول و شیقله لرك آراشدیرمق ، طولایق ، ترتیب و تصنیف ایتک کی وظیفه لرك قارشیدنه قایر . و شیقله لرك آراشدیرمق و طولایق تاریخچیا ک صنعتک متطقاً ایلک صفحه سی واک مهم بر قسمتی تشکیل ایدر . آلتایاده بو ایسه فیصه و قوللانلی برنک اولدنی ایچون « آورده ستیک » دیورلر . تاریخک بکانه منی و شیقله اولدنی قبول ایدیلکی تقدیرده بو وظیفه ک نه قادار مهم بر ایش اولدنی کندی کندنه آکلاشیلیر . اگر بو ایسه لاریکلیکی قادار اهمیت و بریلجک اولور ایسه ، یعنی تاریخی بر مسئله یی تدقیق باشلمازدن اول اطرافزی بو مسئله یی ایضاح ایدیلجک بوتون و شیقله لرك طولومارماز ایسه کانه لره کفا تپسج معلوماته استناد ایدیلرک حرکت ایش و خطا یاقی احتیاجی فضله لیدر من اولورکی . تاریخ صلیق قاعدلر نه تمایله توافق ایدن متبهرانه سسی وغیرنلرک مهم بر قسمی صرف نمادی اولان بوسیدن دولای بوزولش و یاخود تمایله عو و هیا اولمشدر . مؤرخ یالکز الده کی و شیقله لرك اکثا ایتوبده لازم کالن بوتون و شیقله لرك طولامش اولسه یی استناد ایتدیکی و شیقله لرك قسماً ایضاح ، انعام ایدیلجکی و یاخود بوس بوتون ایتدین ساطق اولدنی کورور ایدی . و شیقله لرك بولای ، طاعناتی بولایک تک بر آدم طرفدن یالسی امکانسز قیلار . فی الحقیقه بو وظیفه یه ، علمی هیئتلر و یاخود حکومتلر طرفدن ایضا ایلکده و شیقله لرك (آرشو ، کیتخانه ، موزه) کچی مؤسسه لره عاقله ایلکدهدر . بو صورتله و شیقله لرك عمومی مؤسسه لره حفظ ایلکدن سوکره تحریکی نمکی اولبیلیر ، فقط بیکلرجه و شیقله لرك الدن کچیرمک و بونلر آرمسته مقایسه لر یاقی مجبور دهنده بولان مؤرخک بته موجود و شیقله ده بولرک ایضاحاتی سجللر نی ترتیب ایدیش ، بو سجللره فهرستر علاوه ایدیلرک (الفبا .. اصولی .. الخ) عمومی زدهر توارلری یالسی بولسی و یاخود ایسه کیرشماک ایچون هر شیدن اول بو وظیفه یی بالادت باش اولسی لازمدر . موجودی تسجیل ایدلمش اولان و شیقله

ده پوریک بوله دیورلده اوغراشته جق وقتی اولمایان مسای اربانه کورده اورا غلبه یوقانی مساویدر. مؤرخلر تکرار ایدوب دور یورلر . وثیفه یوقسه تاریخده یوق . فقط وثیفه دیورلنک ایضاحاتی سچلری اولر ایسه فعلیاتده تصادفدن غیری بر صورتده وثیفه لرك موجودیتی بیلک امکناست لری باش کوستدر . دها (۱۸۴۸) تاریخده « نهرست زمان » علمک استقبالی اترنده « علمک بوکونکی حائله مختلف کتبخانه لره کال یازیلرنک تقدیم لری قافالوغنی یاقنی ایچون نه قادی استعمال لازمدر . کوروشنده یک متواضع برایش حالوکه بو ایش ا کمال اولنجه به قادی نه قادی متحرک مسامعی مشکله اوغرا به جق ودانما کفایتسز نتیجه لرم ورمجکدر » دیور .

ایشته مؤرخ ایچون « اوره ستقا » فی تعقیب ایدن ؟ کیش معنایله « کتابیات » اولش اوله جقدر معلوم بر موضوعه علم موجود وثیفه لرك جمع ترتیب و تصنیف ایدلکیکی فرض ایدم . بو وثیفه لرك قوتی بر تقدیدن کچیک ، ماضینک واقعه لری اک مثبت صورتلر ایه تبیین وثبت ایدلک لازمکی . وثیفه لرك تقدیدی ایچون ای حاکمه اتمک اعتیادندن دها آرز ضروری اولمایان مثبت بعضی ایلمک و یاردیمی معلوماتی وارد و زیراً وثیفه لرك تقدیدی ایشی اشناسده فنا حاکمه اتمک نتیجه سی اولوق بر خطا ارتکاب اتمک ممکن اولدنی قادی جهانندن متولد خطا لره موجوددر . مؤرخلک ومتحرک مسلکی بو خصوصه دیگر مسلک لرك بر چوغه بکزر . نه اصولک ، نه فطری استمداد اکمال ایدله جکی بعضی تهقیق معلومات مازمه سته احتیاج واردکه اولورسز مؤرخلک صنعتی ایفا اتمک ممکن فکدر . بو مقدمه اعادادی معلومات اکثریتنه « تاریخ یاردیمی علمی » دینلکده در . فقط تاریخ دها بو وصفی آلتی ایچون جدال ایتدیک بر زمانده کندیمسه یاردیم ایدن بعضی بیلک لری بر علم ناتی اتمک نه درجه به قادی طوغرو اوله ییلر . اولک ایچون قبی بر طرزده بو بیلک لرك علمی ماهیتی تدقیق اول وثیفه لرك تقدیق ایچون لازم کان معلوماتی طوبلایق بوالاخره بولنک و صناعی تعین اتمک دها موافق اولور . بو خصوصه بر عصر اول جاری اولان فکرلر بوکونکی لرك یک تضاد تشکیل ایدر . (۱۸۲۰) تاریخلر دهمفراسه محکوکات و تاریخی اثرلر اقدامه میسی دائمی کای « دنو » تاریخی تبیلر میسیتی نام اترنده مؤرخلک چراغانی اوج غروبه آیریمور : ادبی ، فلسفی ، تاریخی .

تاریخی تبیلر ایچون بول بول تفصیله کیریمور ایلک اوچه « امهات کتی ، بو یوک تونه لری سولک درجه دقله او قومش اولتی » لازمدر دیور . عجباً بو یوک تونه لره هانکیسی ؟ روتو « داستانی شعرک شاه اثرلر » بی ایلک سطرده کوسستمک اصلا تردد ایتور . « زیرا تحکیمه صنعتی شاعرلر خلق ایتددر ، بوئی اولردن اوکره یمن اکسیک

اوکره فکدر . عینی زمانده رومانچیلری باخصوص ییک رومانچیلری : « اولر وقعه لری وشصتری برلرینه وضع اتمکی ، تفصیلاتی توزیع اتمکی ، وقعه لرك نفی ایشنک ماهرانه سوفی ، کسه رک ، تکرار آلدق حضور بیلیمه یمن بر صراق ایلر قارلک دقتی سوف اتمکی » بزه اوکرده جکدر .

نهایت مهم تاریخی اثرلری اوقوق : « اسکی یونانیلر آره سنده همره دوت ، توکیدید کسه نفون ، پولپ و پلوتارک « لابنارده سزار ، سالوست ، تیت لیو ، ناست ؛ و یکیلردن ما کیاوله ، کشاردن ، هوم ، روبه رسون ، کیون ، وولر ... الخ . بن دیکر لری استنا ایتورم . یالکز بولنک تاریخک مشواری حقیقه لازمکن فکرلری و برسی ایچون کافی اولدنی کورسورم . چونکه بولنک اثرلری آره سنده بو یوک بولنک شکل فرقلری موجوددر . ثانیاً : فلسفی تبیلر : « فکریاتی ، اخلاقی ، سیاسی تعیق اتمک . بولره دائر مراجعت ایدله جک اثرلر . « داکسسو » بزه آرسطو ، جیچرون و غروچیوسی توصیه ایدیمور . بنیکی واسکی اخلاقیاتی علاوه ، سولک عصرک اورناستندن بری انشامار ایدن سیاسیانه عالم اثرلری توصیه ، ما کیاوله ، پودن ، لوق ، مونتسکیو ، روسو ، مابلی و ششارلرخی علاوه ایدم .

ثالثاً — تاریخ یازمندن اول هیچ شهسز اوئی بیلک لازمدر . بو کیکی معلومات موجود اولدنی کی بیلندمن باشلان جق اولور ایسه قطعاً چوغانز . مستقبل مؤرخ اک مهم تاریخی اثرلری او قودندن ، بولری اسولوده موده لوق اوزره تتبع ایتدکن سولکه بولری بر ایتدکجه دفعه او قومنه ک فادهمی اولاجقدر . بو سفر او قور ایتکن بالخاصه بو اثرلرک احتوا ایتدک لری وقعه لری احاطه اتمک و هنده سینسز بر خاطر هسنی صافلاقم ایچون وقعه لره نفوذ اتمک اوزره حاضر لغانلیدر .

مورخ فرمائه « بر مؤرخ استرداد بولیه تاس ایتدیک بر موضوع اوله جقدن مؤرخ حقی بعضی ساهلرک حلی ایچون کیمیا ، فیزیک و ژئولوژی فیده تحصیل اتمسی لازمکی » دیوردی .

مؤرخ ایچون عمومی حیاته قاریشق ماضینک تاریخی یازمندن زماننک تاریخی یانمه اشتراک اتمک لازمدر دینلر اولدی . طبقات ، دیکرلر ، اقلیملر کی حاده لرك تدقیقندن یوس بو تون آری اصوللر تعقب اتمسی لازمکن بر مؤرخ ایچون حالاجغرافیا متخصصی اولسنی ایتدیلر یوق دیکلدر .

یوز سنه اول بر مؤرخ ایچون لازمکن معلومات بو صورته تصور ایدیلوردی . بوکون بو معلومات جدل ساحه سی آتلاش منظرده تدریس ایدیلر قلاسیک بر شکل آشددر . مسئله یی حل ایچون اک کسدرمه اصول ایشته سبب چهندن باشلامقد . مؤرخ ایلک دفعه وثیفه یمن تاس ایتدیک زمان اوئی اوقوق مجبوریتده در (چونکه وثیفه لرك بو یوک

بر قسمی محرردر) . وثیفه ی اوقویه یمن ایسه اوندن نصل استفاده ایدمیلر . فرانسوا شامیلیونه قادی هیه و غلبه ی ایلر یازلش اولان مصر وثیفه لری غلبه اولش حرفلردی . اولردن استفاده ممکن دکدی . آتور فدم تاریخی ایلر مشغول اولتی ایچون میخی خطاری حل اتمکی اوکره ک لازم اولدنی قولایجه قبول اولور . غلبه منبیره نظرراً قدیم و سمن قزلرک تاریخی ساحه سنده چالیشیق ایستیلدیک زمان محکوکاتی وال یازیلرخی قویوبون حل اتمکی اوکره ک موافق بر تدبیر اولور . بو یازیلرک حلی تأمین ایدن بو تون معلومات مپیشرانی ، و پاله اوغرافی میدانه کتیر .

وثیفه ک اوقوقش اولدنی فرض ایدم . اکر اوقودیمغنی اکتلیه جق اولور ایسه بو وثیفندن نه صورته استفاده ایدمیلر ؟ نه تروسکله قلموج اسکی دورلرینه عالم محکوکات او قودندی . فقط بو لسانلر بوکون بزه مجهول اولدنی ایچون هیچ بر کیسه برشی آتلا میور . یونان قدیم تاریخی ایلر بر مؤرخ کی مشغول اولتی ایچون اسکی یونانچ یازلش وثیفه لره مراجعت اتمک ، بناء علیه اسکی یونانچینی بیلک لازمدر . قورکوزک حقیق دینه جک فقط اکثریتله بو حقیقت بیلدومش کی حرکت اولونور . سطحی بر عریجه ایلر اسلام تاریخی یازمه هوسنلر اولدنی کی بوکونکی رومیجه ییلرک یونان تاریخی یازمه یاندرله تصادف ایدلکده در . بر چوق تاریخی خطارک سبیلری اسکی لسانلرک نکتله یمنه ، صرف و نحوینه ، لغتینه دائر یک صاغله معلومات مالک اولمایان مؤرخلرک کله به پاکش برمی و برملردن یاخود اساس متی کلیمی کوزل شرح و ایضاح ایلرلرین نشأت ایتددر . وثیفه بوکونکی لسانلردن برله یازلدنی صورته وثیفه ک عمر اولدنی لسانک صغلام بر صورته بیلیمسی تاریخی تحریره پاک منطقی بر صورته تقدم ایدر . ایشته یک کیش معنایله بر فیلولوژی قدیم وثیفه لرك آتلاشلمسی ایچون مؤرخه قوتی بر معاون اولور . وثیفه ک اوقوقش و آتلاشلمش اولدنی فرض ایدم . اکر وثیفه ک سخت و موثوقیتی قطی بر صورتده تعین ایتیمش ایسه احتیاجه صالح بر وثیفه اولدنی آتلاشلمسینه قادی بو وثیفه یمن اهیمنه ناتی اتمک حسیز برشی اولور . بو صورته وثیفه ک موثوقیتی و منطقی تحقیق اتمک ایچون ایتکی شرط لازمدر : حاکمه اتمک و بیلک . فقط حاکمه اتمک بالبداهه اوکره نلی غیر ممکن ، بر چوق مقدم تحریلرک نتیجه لری ایلر میدانه کان بعضی قطی وثبت معلوماته مالک اولدندن سولکه کایر .

بناء علیه حاکمه اتمک اتمک ایچین مدخر نتیجه لری بیلک لازمدر . موثوقیتی قطی اولان فرمانلر و برانلر اوره سنده ک مشترک و صغری بیلمدن ، یاخود فلان تاریخده فلان دیوانک اعتیادی آتلاشلمدن برانلک ، بر فرمانک طوغرو سنی و یا پاکش تقرب اتمک اک قوتی منطجباره کوره بیله مشکدر ، یا بلاماز . بولک

خاکینه

فیرطینله برکیجه ده

کچیردکنز قیسه و حزنی کونلرکی مظم برقیش حکامینی یکی ییتیرشدم. قلی آندم. سوکره یرمدن قاتقدم. اوله نك اینجند براشاخی برقاری دولاشمغه باشلادم.

کیجه بدی. طیاریده فرطله واردی. اوچده ایکینسی قارا کافله کوموله قاشق کوجوک اولمه قدر سواقندن کان اوغلنلر، طیق فیصللر یاخود آملرکی غریب سسلره قلاغره چایوردی. شپه سز بو، روز کارله هولالان قاز سرینتینسی ایدی که اولک دیوارلنده گوروله یوردی. جلنک اوکنده، آتیش باسوق کی قایلن وقایا برقار ییغنی کورونیور، غیب اولیور، روحده برسوغولق، براوغوشوقق تأتیری برقیوردی.

نچیره یافلاشدم، سوغاه یاقدم. نیا ایدی. روزکارک قوتیله زمان زمان شوسه دن براق قاز بوغولری هولانیور، خیف، بیاض قوشا پارچهلری کی اوچوشیوردی. نچیره مک قارشینده برسواق ایدیوردی؛ تیره ک برشیانچرکیسی هواده آره صره سکین بر قیلچ طرلنده اینچولوب کینهلر یوردی. اولک دامنند قاردا نهلری دوکولور، آیدینق ساحه دن بچرکن رنگارنگ قیویلچلر برقوس قرح تلوی کوسته ریوردی. بنی حزن قایلادی. چاپوچاق صوبندم. لامبای سوندوردم. یاندم.

اولمی قارا کان دولورنجه سسلر داه و اخلا. شدی. نچیره دن کلن آیدینق اوزریه صولوق بیاض رنگده برقوجله کین. ساعت ثانیلری سرعده صایوردی. بعضی قارک کینف اوغلونسی بو حسن سز ایشله نك طبعیدینسی بوغویوردی.

آیدنت کومولوب کیده جک ثانیله رک چارینتینسی سوکره یکیدن دیویوردم. اکثریا اوتانیله ر، ینمک اینجند برسات و ارمش کی وضوحله چنیلایوردی. یازوب بیتدیمک شیغفله دولوشوئدم. اولنرک معناسی نه ایدی؛ بردکلری وارمیدی؟

او صیغه لرده براییک قیرک. غایت ساده ماجراستی آکلاتیوردم. کور براختیارله قاریسی-حیات طرفندن اونوتوش ایکی خلوق، طائی، حلیم، محبوب، و آتقق یاشایه بیلیر ایکی خلوق. میلاد یورطیننک عرقه سنده صباحین ایرکجه جک اولنرند چیقشار، و منجینک دوغانقی بو یوک کونی کندیلری ده برآز سونج اینجند تسعید ایدم بیلک ایدله صدقه طوبیلاق ایچون جوار کویلر آره سنده آواره آواره دولاششاردی.

الیقین چیقنکلری دولاشارق جیلری عیسی نامته و برینل هر دورلو شیرله دولو اولدینی حالده «افشام

لك ایچون خصوصی بروقه حقدده بیان فکر دن، ابلك متبرلك یادینی کی، بالداث مشاه بر وق و یقیلری مقایسه ایله بر برندن تفریق ایدن لری تعین اتمک و یوبله سلكه موثق و غیر موثق یقهلری آكلامق ایجاب ایدر. حالبوکه بر زمانلر لبرلك موشكافانه مقایسلر، نقیضلر، تحقیقلر ایله ایتدکاری بر معلومات جله سی و بر مشاهدلر زینسی و یونلرک نتیجه لرنن میدانه گلش براصلو بلش اولسه بدی بویاشلر نه قدار قولایاشیردی. بالداث بوقایسه و یوبلنقیشاری یاقق زحمتدن قور. لونور ایدی. الخفیه برانرک، فرمانلرک تنقیدی ولایشد بریق ایچین بومعلومات جله سیله مشاهدلر نچیره ی موجوددر. بوكا «دیپلوماتیک» دیئور. دهاهنوز تنقید ایدله مش اولان و شیهرلك تنقیدینه كلنجیه، شمدی به قدار عینی نوعدن تنقید ایدلش ولان و شیهرلك نتیجه لری حقدده معلومات آله دن تثبیت اتمک طوغرو برشی اولاماز. بو معلوماتك مجموعی یعنی شمدی به قدار هانك نوعدن هانك و شیهرلر تنقید ایدیلوب ایدله دیک حقدده نتیجه لر آیرجه بر معلومات جله سی تشکیل ایدر. و یونك آیری براسی وارد: «هیستوار لیته ر».

معماری، هیكل تراش، رسم، هر نوع اشیا (سلاح) لیه اوشایی، مسكوكات، مدالیه، آرمه... الخ) کی مصور اولان و شیهرلك تنقیدینه كلنجیه: بوكی شیهرلك عمل بر صورتده مشاهد و تدقیقندن میدانه فن بر معلومات مجموعه سنندن تشكیل ایدن «آركه اولوزی» بوتام اولان «نومیساتیک» و «هرالدیک» د محتاج وارد.

هر سنیفا، بیلیو غرافی، تیغرافی، باله اوغرافی، یولوژی، دیپلوماتیک، هیستوار لیته ر، آرکه اولوزی... ایشته بروقیه ن شیی، و صرح بر واقعه به انتقال ایچین لازمك معلومات باغازی. بوراده دقت ایدله جك مهم ایکی نقطه ی اعمال اتملیدر. اول: بو معلومات هر مورخ ایچین لازم بر ضروری شیر دكلدر. عصر سز تاریخیه مشغول ولان بر مورخك نه تیغرافی به، نه ده آرکه اولوزی به حتای وارد. تاریخك یاردیجی علملری بو قدر. و رخنك تدقیق ایدجکی ساحلر ایچین مقدم بر جرافق برمه سی لازمدر. و یونی ایشی بیلیر. تدقیق ایدلك سبب نین تاریخ مجسته عائد برایشدر. قبل الاسلام رب تاریخی ایچین یاییله جق جرافق ایله عصر سز بانی تاریخی ایچین حاضر لانه مدق بر اوله ماز. یا: بومعلومات آتقق جزئی واقعه لری تبیین کی بوخنك كوتولی و اسیل اولان وظیفه سنه عائددر. بخی ترکیب آیرجه بر موضوعه تدقیق ایدله لیدر.

امین عالی

دعاسی و قنده اولر نه دونه یله چكلرخی امیداعشیلدی. ایدملری پوشه چیقشیدی. صدقه لر، آزاغات آزدی. وقت چوق کچ ایدی. آرتق بورغون قاری قوجه کوردی که آتسنس قولوبه دنوك وقتي كلشدر. اوموزلنده خیف بریوك، قایلرنده آغیر بر حزنله بویکی اختیاره قارلرک قایلدینی اوواده کیدیوردی. کوره قاریسك آره سنند آغیر آغیر پورویوردی. دها قولایقله یورویلیك ایچون آئی رفقه سنك کورنه کچیرمیدی. کیجه زیفیری قارا كقدی. کوکی بولورلو اورتیوردی. بیچاره آقاری قاره کومو. لیدی. فورطه قاری هولاند بریوردی. کویده اوقدر اوزاقدی که پوزار روز کارندن طوغلر، یوك اوزلنده قاصیرغره یابان یوئیدن نالاش، سس-سس-سس-سس کیدیوردی. بورغون اختیار قادن بولی شاشیرمیدی. چوقدن بریدر یوبنه اوواده پورویوردی. کورده سووورك:

— یقینه واریوری یز؟ کورورسك، آفشام دعاسنه یتشمیه جکز دیبه سوله نیوردی.

قادن ده اوکا اولرک یقین اولدینی سوله یوردی. بونكله برابر پك یی حس ایدیوردی که، هیبات، یاكش یوله سافشدر. فقط دها بوكا دائر برشی سوله مك ایستمه یوردی. بعضی، کوپك حالاملری ایشیترکی اولیوردی. اوسسلرک كندکی طرفه دوغرو کیدیوردی. فقط بردن برمه سسلر تام عكسی طرفه کچیوردی.

نه بات، جسارتی قیریلدی. اختیاره دبدی که:

— بابا، عیسی نك باشی ایچون بنی عفو ایت، بز پورده غیب اولوق... نهمده اوزاغه کیده جك بچلم قالادی... دورق ایستایوم...

— دوکارسك.

— آزاچاق اولوموق ایستایوم... دوکارسه قده نه اهیقق وارا؛ دانائا حیا یز اوقدر طائی برشی دكلر که حیفلاغه دکلین.

اختیار درن درن ایچنی چكلرک راضی اولدی. طوبراغه صیرت صیرته اوطوردیلر. ایکی پاچاوره بیغینه بکزه یورلدی. روز کار اولنرله اوینایوردی، فورطه اوستارنی قارله اوردی. قارککین بلورلنی پوزلر نه کوزلر نه باطردی. آرقاداشندن دها فنا کیشش اختیار قادن تحف بر صیباقلق تأتیری طوبلیدی.

زانیتر زانیتر تیرین کور:

— آنا، قاتی کیدم، هایدی... دیبه سسلندی. فقط قادن یوبویه قاشدی، و اوقوسك آره سنده اوکا آكلاشیلماز شیرلر سوله یوردی. آدم قارینی قالدیرمه چاپالایوردی، فقط نالاه، اوندده درمان قالماشدی:

— دوکاجسك! دیبه باغیرییور، اورکيور، امدادیه چاغیر یوردی.

لكن قادن آرتق طوبایوردی. اولنك اطرافده چاپالاندن پورولش اختیارده ساکن بر امیدسك لاك اینجند تکرار قاره اولوریور، دها کندیلرخی